

Onderwerp: Bijdrage aan restauratie Kathedrale basiliek Sint Bavo

BBV nr: 2016/439713

1. Inleiding

Tijdens de voorjaarsbehandeling hebben CDA, Hart voor Haarlem en de VVD aandacht gevraagd voor de restauratiekosten van de Kathedrale basiliek Sint Bavo. Op 27 juni 2016 is motie 24 “Basiliek Sint Bavo op de kaart” aan de orde gekomen. De motie wijst op de bijzondere erfgoedwaarden van dit (inter)nationale topmonument en spreekt over een gemeentelijke bijdrage van € 1.500.000,-. Hoewel deze motie het niet haalde, heeft het college toegezegd te onderzoeken of er budget is vrij te maken voor een bijdrage aan de restauratiekosten.

Wethouder Van Spijk heeft begin september nogmaals een gesprek gevoerd met de heer Eggenkamp van de stichting Kathedrale basiliek Sint Bavo. Vervolgens is in de collegevergadering van 6 september jl. besloten de raad een voorstel te doen om € 750.000,- beschikbaar te stellen uit het te verwachten positieve begrotingssaldo in 2016.

De commissie Ontwikkeling is per informatiebrief van 9 september jl. tussentijds hiervan op de hoogte gebracht.

Het college stelt voor de stichting Kathedrale basiliek Sint Bavo te ondersteunen bij de laatste fase, de restauratie van de torens. Wanneer uitbetaling nog in 2016 plaatsvindt, kan de steiger van de Zuidtoren (de Mannentoren) blijven staan en is een kostenpost voor afbreken en later eventueel weer opbouwen van de dure steiger niet nodig. Na de laatste werkzaamheden aan de Zuidtoren wordt de gemeentelijke bijdrage besteed aan de Noordtoren (de Vrouwentoren). Het tekort op de Vrouwentoren is begroot op € 750.000,-.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

- De stichting Kathedrale basiliek Sint Bavo te ondersteunen bij de laatste fase van de restauratie en uit het te verwachten positieve begrotingssaldo in 2016 een bijdrage van € 750.000,- te verlenen.

3. Beoogd resultaat

De restauratie van de Kathedrale basiliek Sint Bavo kan worden afgerond.

4. Argumenten

Het voorstel past in het ingezet beleid

Het voorstel past binnen beleidsveld 4.2 Economie, Toerisme en Cultuur.

De Kathedrale basiliek Sint Bavo (hierna: Nieuwe Bavo) is het grootste rijksmonument in Haarlem.

De gemeente stimuleert het beter benutten van de erfgoedwaarden van de stad en combineert dit met het bevorderen van een levendige economie en bezoek aan de stad. Haarlem Marketing heeft zojuist een nieuwe wandeling uitgezet ‘Van Bavo naar Bavo’. Enige jaren geleden is ter hoogte van de basiliek een steiger voor pleziervaart aangelegd, waardoor Haarlem-West ook voor watertoerisme bereikbaar is.

Het college stimuleert dat bezoekers ook kennis maken met bijzondere locaties buiten het centrum. Het is voor de economie en het imago van de stad van belang dat het erfgoed er aantrekkelijk uit ziet.

Het zicht op de Nieuwe Bavo, in het bijzonder vanuit de duinen, laat zien wat een belangrijk gebouw het betreft en hoe prominent het zich manifesteert in het beeld van de stad.

De restauratie dreigt stil te vallen

Een toezegging van de gemeente financieel bij te dragen aan de laatste fase maakt dat de aannemer door kan gaan met het werk. De steiger van de Zuidtoren hoeft dan niet te worden afgebroken en later eventueel weer opgebouwd. De restauratie kan dan voor het einde van het jaar worden afgerond. In 2017 volgt dan de restauratie van de vrouwentoren. Deze kan met kerst 2018 zijn afgerond.

Kerken zijn geen commerciële bedrijven, die uit hun winst een groot restauratie-project kunnen bekostigen

Kerkgemeenschappen die hun kerk nog steeds gebruiken als gebouw voor religieuze diensten zijn niet in staat dure restauratieprojecten te financieren.

De gemeente heeft gedurende deze jarenlange restauratie niet eerder financieel bijgedragen

In de bijlage is een overzicht te vinden van de bijdragen van andere partijen en particulieren. De gemeente heeft niet eerder verzoeken van de Stichting gehonoreerd.

Financiële paragraaf

Een bijdrage van € 750.000,- wordt via de tweede bestuursrapportage aan de raad voorgesteld. De dekking komt uit het te verwachten positieve begrotingssaldo in 2016.

5. Risico's en kanttekeningen

De financiële bijdrage moet de toets voor staatssteun kunnen doorstaan

Steun aan monumenten kan beschouwd worden te vallen onder het nieuwe Monumentenkader (SA-4-475, art 53 cultureel erfgoed AGVV). Steun voor het restaureren en conserveren van monumenten is bedoeld voor een zeer specifieke categorie projecten, die zonder staatssteun niet haalbaar zou zijn. De regeling kent de volgende voorwaarden:

Kosten voor behoud van het monument

De steun moet worden gebruikt voor compensatie van kosten voor de instandhouding en het herstel van een monument. Het moet gaan om kosten voor werkzaamheden die vanuit technisch oogpunt noodzakelijk zijn voor het behoud van het monument. En voorts

- a. mag de steun niet ingezet worden voor commerciële en/of operationele activiteiten;
- b. komen kosten ter verbetering van comfort of uitbreidingen van de gebouwen niet in aanmerking;
- c. moet het pand zijn ingeschreven als monument.

De Nieuwe Bavo is een beschermd rijksmonument. Aangezien de bijdrage van de gemeente volledig zal worden besteed aan het herstel van het casco van de toren(s) kan de toets worden doorstaan en gekwalificeerd worden als geoorloofde staatssteun.

Haarlem kent geen Verordening voor rijksmonumenten op basis waarvan subsidie kan worden uitgekeerd en wordt beschouwd als incidentele subsidie volgens artikel 4:23 Awb. Haarlem draagt niet bij aan het onderhoud van rijksmonumenten. Daarvoor heeft het rijk eigen rijksregelgeving. Dat het college dit voorstel nu toch doet, geeft het bijzondere van deze subsidie aan. De subsidie is incidenteel voor een specifiek project en de verdere restauratie is zonder financiële bijdrage van de gemeente niet haalbaar. Ook andere gemeenten hebben bijgedragen aan het herstel van hun grote kerken. (Den Bosch, Leiden, Delft, Arnhem, Nijmegen). De subsidie kan op basis van artikel 4:23 van de Algemene wet bestuursrecht bij wijze van incidentele subsidie worden verstrekt. De subsidiebeschikking zal worden gerapporteerd bij de jaarlijkse staatssteunrapportage.

Andere monumenteneigenaren kunnen ook een beroep doen op financiële steun (precedentwerking).

Op basis van deze subsidie zouden ook andere eigenaren van een rijksmonument een verzoek om een financiële bijdrage kunnen doen. De Nieuwe Bavo heeft al met drie colleges gecommuniceerd over het complexe proces van het wegwerken van de restauratieachterstand. Daarbij kwamen iedere keer de financiële boeken op tafel om te beargumenteren dat een dergelijke ingrijpende restauratie niet zonder gemeentelijke steun haalbaar is. Er is in Haarlem geen vergelijkbaar monument van deze grootte en met zo'n bijzondere erfgoedwaarde waar een restauratieachterstand van bijna 20 miljoen euro moest worden weggewerkt. Andere monumenten redden het financieel bijvoorbeeld door het verkrijgen van flinke legaten of als onderdeel van een herbestemmingsproject.

Het positieve begrotingssaldo 2016, verwacht op basis van de tweede bestuursrapportage, wordt lager.

Als de raad besluit deze bijdrage te verstrekken zal het positieve begrotingssaldo in 2016 geen € 5,5 maar € 4,8 miljoen bedragen.

6. Uitvoering

De subsidiebeschikking aan de stichting Kathedrale basiliek Sint Bavo heeft als voorwaarde dat de restauratiekosten achteraf worden verantwoord binnen 1 jaar na afronding van de restauratie.

Na accordering door de raad kan nog in 2016 tot uitbetaling worden overgegaan.

7. Bijlagen

Overzicht bijlagen andere partijen

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

- De stichting Kathedrale basiliek Sint Bavo te ondersteunen bij de laatste fase van de restauratie en uit het te verwachten positieve begrotingssaldo in 2016 een bijdrage van € 750.000,- te verlenen.

Gedaan in de vergadering van (wordt ingevuld door de griffie)

De griffier

De voorzitter

